

Organizacija nastave u vrijeme izvanrednih okolnosti

Vuković, Dorotea

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:464177>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

**Dorotea Vuković
DIPLOMSKI RAD**

**ORGANIZACIJA NASTAVE U VRIJEME
IZVANREDNIH OKOLNOSTI**

Čakovec, srpanj, 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Dorotea Vuković

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Organizacija nastave u vrijeme izvanrednih okolnosti

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Predrag Oreški

Čakovec, srpanj 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	4
3. PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA.....	4
4. METODOLOGIJA.....	6
5. MJERNI INSTRUMENTI	8
6. POSTUPAK.....	11
7. REZULTATI.....	11
8. RASPRAVA	29
9. ZAKLJUČAK.....	37
10. LITERATURA.....	45

SAŽETAK

Ovaj diplomski rad napravljen je u svrhu istraživanja provođenja i organizacije nastave za vrijeme izvanrednih okolnosti. Pod pojmom izvanrednih okolnosti u ovom radu smatra se Domovinski rat te pandemija SARS-CoV-2 virusa. Kroz ovaj rad anketnim upitnikom dobiveni su traženi odgovori na postavljene hipoteze. Postavljene hipoteze za ovaj diplomski rad bile su podijeljene u dva dijela. 3 hipoteze bile su postavljene za dio istraživanja o načinu i održavanju nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa te su 3 hipoteze postavljene za istraživanje o načinu i održavanju nastave za vrijeme Domovinskog rata.

Domovinski rat u Republici Hrvatskoj trajao je od 1991. godine do 1995. godine. Ljudi su se borili za svoje živote te strepili za živote svojih obitelji. Nitko nije bio siguran. Zatvoreni u podrum, svakodnevno su osluškivali i očekivali zvuk sirene za uzbunu. Djeca nisu pohađala školu redovito već se nastava odvijala preko radija i televizije. Velika većina ljudi u okupiranom području morala je napustiti svoje domove. Nakon najznačajnije bitke koja je obilježila kraj Domovinskog rata – Oluje, Hrvatska je mogla odahnuti.

30-ak godina kasnije, ponovo zatvoreni u svoja 4 zida, stanovnici Hrvatske ovoga puta strepe od smrtonosnog SARS-CoV-2 virusa. Zatvoreni su svi ugostiteljski objekti, škola se odvija na daljinu - online. Ovoga puta djeca nastavu mogu pratiti u toplini i sigurnosti svog doma. Učiteljima je dostupna sva tehnologija. Broj zaraženih raste iz dana u dan, situacija u svijetu prerasla je u globalnu pandemiju. Ljudi se boje za sebe, za svoje obitelji. Napokon, javlja se cjepivo protiv virusa te kreće globalno procjepljivanje stanovništva.

KLJUČNE RIJEČI: Domovinski rat, ratna škola, tehnologija, pandemija, nastava na daljinu

SUMMARY

This thesis was made for the purpose of research on the implementation and organization of teaching during extraordinary circumstances. The concept of extraordinary circumstances in this paper is considered to be the Homeland War and the SARS-CoV-2 virus pandemic. Through this work, the required answers to the set hypotheses were obtained with a survey questionnaire. The hypotheses set for this thesis were divided into two parts. 3 hypotheses were set for the part of the survey questionnaire on the manner and conduct of teaching during the SARS-CoV-2 virus pandemic and 3 hypotheses were set for the part of the survey questionnaire on the manner and maintenance of instruction during the Homeland War.

The Homeland War in the Republic of Croatia lasted from 1991 to 1995. People fought for their lives and feared for the lives of their families. No one was sure. Locked in basements, they listened daily and expected the sound of an alarm siren. The children did not attend school regularly, but classes were held on radio and television. The vast majority of people in the occupied area had to leave their homes. After the most significant battle that marked the end of the Homeland War - Storm, Croatia was able to breathe a sigh of relief.

About 30 years later, again locked in their 4 walls, the inhabitants of Croatia this time fear the deadly SARS-CoV-2 virus. All catering facilities are closed, the school takes place remotely - online. This time, children can attend classes in the warmth and safety of their home. All technology is available to teachers. The number of infected is growing day by day, the situation in the world has grown into a global pandemic. People are afraid for themselves, for their families. Finally, a vaccine against the virus is emerging and global population vaccination is underway.

KEY WORDS: Homeland War, war school, technology, pandemic, distance learning

1. UVOD

Čovjek je biće koje je sklono promjenama i prilagodbi. Situacije koje nam se svakodnevno događaju tjeraju nas na razmišljanja i snalaženja u trenutku i momentu. Neke od opasnih situacija koje nas mogu zadesiti te koje mogu ugroziti sigurnost stanovnika nazivaju se kriznim situacijama. (Ajduković, 2016.) Sve veće nesreće i globalne katastrofe ne samo da dovedu do materijalnih šteta, već utječu u velikoj mjeri na stanovništvo pogođenog područja koji su pod velikim stresom, tugom i patnjom radi gubitka. Kada dođe do neke krizne situacije država proglašava izvanredno stanje. Pod pojmom izvanrednog stanja navodi se rat, neposredna ugroženost neovisnosti i jedinstvenosti države, stanje u kojem su tijela državne vlasti onemogućena u redovnom obavljanju svoje dužnosti te velike prirodne nepogode. (članak 101. Ustava Republike Hrvatske). Nikad ne znaš što donosi sutra. Upravo tako kao što nitko nije mogao znati što će se dogoditi 17. kolovoza 1990. godine. Da će izbiti takozvana *Balvan revolucija* koja će pokrenuti rat i promijeniti budućnost. Balvan revolucija je naziv za oružanu pobunu dijela Srba u Hrvatskoj koja je izbila na području Benkovca. Revolucija je nanijela velike ekonomske štete Hrvatskoj. Zatvaranjem prometnica blokadama na cestama koje su spajale sjever Hrvatske s jugom Hrvatske dovelo je do brojnih kriza i šteta. (Barić, 2005.) Uz barikade su bile postavljene i oružane snage koje Hrvatima nisu dopuštale prelazak pa su vozila i prijevoznici morali duljim putem kako bi stigli na odredište. (Marijan, 2016.) Pošto su se prometnice zatvarale balvanima, odatle naziv Balvan revolucija. Milan Babić, predsjednik Skupštine općine Knin proglasio je ratno stanje. Prekidom prometnica narušio se integritet Hrvatske i time je počelo dvovlašće. (Nazor, 2011.) Balvan revolucija prekinuta je tek operacijom Oluja nakon 5 godina. Do 1991. godine Hrvatska je raspolagala s oko 30.000 streljačkog oružja. Osnovan je Zbor narodne garde te je osnovana prva brigada u Zagrebu („Tigrovi“). U lipnju 1991. godine Hrvatski je Sabor donio Zakon o obrani gdje se navodi da se Hrvatske oružane snage sastoje od Zbora narodne garde i Hrvatske vojske. U svibnju 1991. godine u Borovu Selu ubijeno je 12 hrvatskih policajaca. Od tada su počeli češći napadi na tom području. U kolovozu 1991. godine došlo je do bitke za Vukovar. Nakon 3 mjeseca borbe srpske su snage zauzele Vukovar 18. studenog 1991. godine. (Marijan, 2013.) 1. svibnja 1995. godine započela je

operacija Bljesak. Njome su hrvatske snage velikom brzinom uspjele osloboditi okupirana područja zapadne Slavonije. (Žunec, 1999.) Kao odgovor na munjevit operaciju Bljesak izbili su teroristički napadi na ostale dijelove Hrvatske. Zagreb je bio jedan od gradova koji je bio najviše pogođen raketnim napadima. Rakete su pale na Dječju bolnicu u Klaićevoj te na Zrinjevac. (Javorović 1999.) Uz Bljesak operacija Oluja ključna je akcija koja je dovela do kraja Domovinskog rata. Sukobljene su bile Hrvatska vojska te Srpska vojska krajine. Hrvatska vojska je u tom trenutku imala Hrvatsku ratnu mornaricu, kopnenu vojsku te Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Operacija je započela 4. kolovoza 1995. godine kada je Hrvatska vojska krenula u napad od Jasenovca. 5. kolovoza postignut je najveći uspjeh operacije: 7. gardijska brigada je zajedno s 4. gardijskom brigadom ušla u napuštenu Knin. (Žunec, 1999.)

Jednako tako kao što je preko noći izbila revolucija te je izbio rat na području Hrvatske, preko noći je u ožujku 2020. godini stigao smrtonosni virus koji je obilježio početak novog stanja u Hrvatskoj, a i u čitavom svijetu. Pojavom virusa SARS-CoV-2 u kineskoj pokrajini Wuhaan, u kratkom vremenu izbila je pandemija koju je proglasila Svjetska zdravstvena organizacija, u ožujku 2020. godine. Ta situacija ima sva obilježja izvanrednog stanja pa se takvim i smatra. (Bubić, 2020.) Novi koronavirus otkriven je u Kini 2019. godine te je nazvan SARS-CoV-2 virus. Novi soj koronavirusa koji do tada nije bio poznat čovjeku. Korona virusi su virusi koje najčešće prenose životinje točnije šišmiši. SARS-CoV-2 virus vrsta je koronavirusa povezanog sa teškim respiratornim sindromom. Tijekom početka pandemije Svjetska zdravstvena organizacija izdaje naziv koronavirus-2019 odnosno Covid-19. To je bio privremeni naziv za virus sve do službenog naziva SARS-CoV-2 virus – teški respiratorni virus. Prijenos s čovjeka na čovjeka zabilježen je respiratornim putem. Izbila je velika globalna pandemija. (Kokić, Car, Kolak, Markić, Horvat, Sablić, Klasnić, Škugor, Rajić, Đuranović, Diković, Bognar, Filipov, Novosel, 2020.) Stanje u Hrvatskoj bilo je zabrinjavajuće. Prvi slučaj zabilježen ovim virusom bio je Zagrebu, 25.2.2020. kada je mladić doputovao iz Italije (pokrajina Lombardija). (Koronavirus: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2020.) Nakon što je ministar zdravstva Vili Beroš donio odluku 11. ožujka. 2020. o proglašenju pandemije SARS-CoV-2 virusa zabranjena su sva javna okupljanja. S radom su prekinuli svi ugostiteljski objekti, svi trgovački centri bili su zatvoreni osim prehrambenih te su sva sportska događanja obustavljena. Vladala je privremena zabrana kretanja te su uvedene takozvane

propusnice. Stroge mjere prisutne su u cijelom svijetu, a broj oboljelih od ovog smrtonosnog virusa nije padao. Prema istraživanjima Sveučilišta u Oxfordu, Hrvatska je bila jedna od zemalja s najstrožim mjerama za smanjenje širenja virusa. (koronavirus.hr, 2020.) Simptomi pojave ovog virusa iščitavali su se pojavom tjelesne temperature, mučnine i slabosti. Kako se virus širio simptomi su postojali sve raznovrsniji. Kada je osoba osjetila neki od simptoma slijedilo je testiranje, te ukoliko je test pozitivan i samoizolacija. Virus koji ne bira dob, proširio se cijelom Hrvatskom, a i svijetom. U Hrvatskoj je do sada zabilježeno oko 8.100 smrti uzrokovane upravo SARS-CoV-2 virusom. Krajem 2020. godine, u Hrvatsku je stiglo cjepivo protiv SARS-CoV-2 virusa tvrtke Pfizer-BioNTech. Danas su dostupna cjepiva Pfizer, AstraZeneca, Moderna cjepivo te cjepivo Johnson & Johnson. (koronavirus.hr, 2020.)

Najgori virus su strah i panika. To su virusi uma kad zdrav razum nestaje te počinje vladati panika. Pojavilo se nešto novo, nešto nepoznato i smrtonosno. Početak rata u Hrvatskoj javio se potpuno nenajavljeno i jednako tako preko noći. Baš kao i za pandemiju virusa SARS-CoV-2 ljudi nisu bili spremni i pripremljeni. Morali su se u hodu pripremati, organizirati, improvizirati i razmišljati nekoliko koraka unaprijed. Čovjek se ponovo morao prilagoditi novonastaloj situaciji. Cijeli svijet se, kao nikada prije susreo sa smrtonosnim i nepoznatim virusom koji je u vrlo kratkom vremenu odnio velik broj ljudskih života. Ovaj virus i pandemiju svi su sa strahom doživljavali upravo zato što je virus nepoznat te je njegovo širenje ubrzano jednako kao i smrtnost od istog. Domovinski rat započeo je preko noći. Već sutradan ljudi su ostali bez svojih domova, zatvoreni i zatočeni po brojnim logorima. Smrtnost je rasla no ovaj put uzrok je bio poznat, bio je rat! Granate, bombardiranje i uzbune postale su svakodnevice. Ljudi su strepili i bojali se za vlastite živote, nisu znali što donosi sutra. 30 godina poslije, novo je ratno stanje i novi strah od nepoznatog. Najgori zvuk ovaj put nije zvuk uzbune i granate, već zvuk mobilnog uređaja i strepnja da ćeš sa druge strane čuti riječi: „Umro je od korona virusa.“ Ljudski život opet je najugroženiji. Kao i prije 30 godina, strepimo za svoje najmilije. Tada, nadali smo se da nitko naš neće stradati u ratu, da će svi izaći živi i zdravi. Jednako tako je i sada, kada cijenimo svoje zdravlje i čuvamo ga. Ratna situacija zahtijevala je brze intervencije, djelovanja, snalažljivost i domišljatost. Hrvatski branitelji zvali su se herojima rata, onima koji su bili spremni da daju i ono najvrijednije, a to je svoj život.

Danas, jednako tako za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa opet imamo heroje, a to su svi oni zdravstveni djelatnici i stručnjaci koji su jednako tako spremni i daju sve od sebe riskirajući svoje živote da bi pobijedili ovog puta nevidljivog neprijatelja. Cilj ovog rada i istraživanja jest upravo to, pronaći poveznicu između izvanrednih situacija poput Domovinskog rata te pandemije SARS-CoV-2 virusa. Istražiti sa kojeg su područja ispitanici te na kojem su području boravili tijekom Domovinskog rata. Ispitati jesu li morali nažalost napustiti svoj dom. Također, vidjeti poveznicu između načina održavanja nastave za vrijeme rata, kada nam nisu bili prisutni mediji i tehnologija. Usporediti način komuniciranja na relaciji učitelj-učenik. Vidjeti koliko je sustav napredovao u 30 godina – od papirnatih dnevnika s tvrdim koricama do elektroničkog dnevnika. Od šture, stare i potrgane literature, udžbenika i bilježnica koji su se prenosili s generacije na generaciju do online dostupnih udžbenika. Vidjeti način komuniciranja i prenošenja informacija za vrijeme rata te način prenošenja informacija danas.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je uvidjeti sličnosti i razlike u načinu održavanja i organizacije nastave za vrijeme izvanrednih okolnosti. Izvanredne okolnosti koje su spomenute i uspoređene u ovom istraživanju su Domovinski rat te pandemija SARS-CoV-2 virusa.

3. PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Za vrijeme provođenja istraživanja postavljene su po 3 hipoteze za svaki dio anketnog upitnika. 3 hipoteze postavljene su za istraživanje o načinu i organizaciji nastave za vrijeme pandemije SARS-Co-2 virusa te su 3 hipoteze postavljene za istraživanje o načinu i organizaciji nastave za vrijeme Domovinskog rata.

Hipoteze koje su postavljene za način i organizaciju nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa su:

1. Ispitati tijek, vrijeme i način izvođenja nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa.

- 1.1. Za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa nastava se održavala online.
- 1.2. Za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa školska godina nije se produljila.
- 1.3. Za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa povećalo se korištenje aplikacija.

Hipoteze koje su postavljene za način i organizaciju nastave za vrijeme Domovinskog rata su:

2. Ispitati tijek, vrijeme i način izvođenja nastave za vrijeme Domovinskog rata.

- 2.1. Za vrijeme Domovinskog rata nastava u okupiranim/neokupiranim područjima održavala se redovito.
- 2.2. Za vrijeme Domovinskog rata školska godina se produljila.
- 2.3. Za vrijeme Domovinskog rata učenici nisu bili adekvatno informirani o načinu izvođenja nastave u školama.

4. METODOLOGIJA

ISPITANICI

Anketni upitnik ispunilo je 140 ljudi. Ispitivanje je provedeno na uzorku od 126 ispitanika. Iz obrade je izuzeto 14 ispitanika. Kriteriji za izuzimanje iz obrade bili su: manje od 50% odgovorenih pitanja (9 ispitanika), pogrešno ili neozbiljno popunjavanje ankete (5 ispitanika). Ispitanici koji su izuzeti iz obrade zbog pogrešnog ili neozbiljnog popunjavanja ankete iz iste su izuzeti radi odgovora : *ukratko opišite kako je izgledao imenik / dnevnik u koji je učitelj upisivao – ne sjećam se, ukoliko ste pohađali neku od odgojno obrazovnih ustanova za vrijeme Domovinskog rata ukratko opišite kakve ste udžbenike imali te kako su izgledali – mislim da su bili bolji nego u današnje vrijeme.*

Struktura dobivenog uzorka ispitanika prikazana je u Tablici 1. Dobiveni uzorak obuhvaća oba spola, različite dobi te različitog radnog odnosa. Također su prikazani podatci za trenutačno boravište i prebivalište.

U uzorku ispitanika ukupno je 89% ispitanica. Muških ispitanika bilo je svega 11%. Ispitani uzorak bio je predvidljiv iz razloga što u većini škola kojima je proslijeđen anketni upitnik zaposleno je preko 80% žena. Najveći broj ispitanika nalazi se u skupini od 35-45 godina starosti (25%). Mjesto prebivališta ispitanika izuzetno je šaroliko te je uzorak prikupljen iz cijele Republike Hrvatske no najveći broj ispitanika dolazi iz Varaždinske županije (21%), iz Karlovačke županije (16%) te Grada Zagreba (15%).

Tablica 1. Struktura uzorka (N=126)

		N	%
SPOL	Muški	14	11
	Ženski	112	89
DOB	<18	18	14
	18-25	23	18
	25-35	21	17
	35-45	31	25
	45-55	25	20
	>55	8	6
	MJESTO	Bjelovarsko-bilogorska županija	3
PREBIVALIŠTA (ŽUPANIJA)	Brodsko-posavska županija	2	2
	Dubrovačko-neretvanska županija	3	2
	Grad Zagreb	19	15
	Istarska županija	2	2
	Karlovačka županija	20	16
	Krapinsko-zagorska županija	6	5
	Međimurska županija	12	10
	Osječko-baranjska županija	5	4
	Primorsko-goranska županija	3	2
	Sisačko-moslavačka županija	3	2
	Splitsko-dalmatinska županija	3	2
	Šibensko-kninska županija	2	2
	Varaždinska županija	27	21
	Virovitičko-podravska županija	2	2
	Vukovarsko-srijemska županija	5	4
	Zadarska županija	2	2
	Zagrebačka županija	7	6

5. MJERNI INSTRUMENTI

Ovaj rad napravljen je u svrhu istraživanja organizacije, izvedbe i načina održavanja nastave za vrijeme izvanrednih okolnosti. Primjer izvanrednih okolnosti koje su uzete u obzir u ovom istraživanju su Domovinski rat te pandemija SARS-CoV-2 virusa. Za svrhu rada sastavljen je anketni upitnik. Upitnik se sastoji od kratkog uvodnog djela gdje se ispitanici upoznaju s temom diplomskog rada te ukratko opisanog načina ispunjavanja anketnog upitnika. Ukupno je 32 pitanja koja ispitanici rješavaju. Pitanja su višestrukog izbora te pitanja otvorenog tipa kratkog i dugog teksta. Ispunjavanje anketnog upitnika trajalo je otprilike 10 minuta. Upitnik je sastavljen od dva dijela. Prvi dio odnosio se na održavanje nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa, a drugi dio upitnika odnosio se na održavanje nastave za vrijeme Domovinskog rata. Upitnik je bio namijenjen djeci u osnovnoj i srednjoj školi, studentima te njihovim roditeljima. Na kraju samog upitnika nalazi se tipka "pošalji". Pritiskom na zadanu tipku, zapisani odgovori se bilježe te se ispitanicima na ekranu pojavljuje prozorčić sa zahvalom za ispunjavanje ankete. Upitnik je bio podijeljen na dva dijela:

1. Dio upitnika koji je usmjeren na održavanje i način izvođenja nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2.
2. Dio upitnika koji je usmjeren na održavanje i način izvođenja nastave za vrijeme Domovinskog rata.

POHAĐANJE NASTAVE ZA VRIJEME PANDEMIJE SARS-COV-2 VIRUSA

U ovoj kategoriji pitanja od ispitanika se tražilo da odgovore na pitanja o redovitom održavanju nastave za vrijeme pandemije virusa. Ispitanicima su bila ponuđena pitanja po kategorijama za osnovnu školu, srednju školu te fakultet. Cilj pitanja jest bio saznati je li se nastava održavala redovito u školama za vrijeme pandemije virusa ili se nastava održavala online.

DULJINA TRAJANJA NASTAVE ZA VRIJEME PANDEMIJE SARS-COV-2 VIRUSA

Ovim pitanjem cilj je bio prikupiti informacije o duljini trajanja nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa. Kategorije koje su bile zastupljene su one za osnovnu školu, srednju školu te fakultet. Ispitanici su trebali odgovoriti na pitanje je li im se školska odnosno akademska godina produljila s obzirom na pandemiju virusa.

KORIŠTENJE APLIKACIJA ZA VRIJEME PANDEMIJE SARS-COV-2 VIRUSA

Cilj ovog pitanja bio je prikupiti sve aplikacije kojima su se učitelji, učenici i studenti koristili tijekom pandemije virusa. Jednako tako cilj je bio saznati putem koje su aplikacije učenici i studenti bili najviše obavješteni o načinu održavanja online nastave.

POHAĐANJE ODGOJNO OBRAZOVNIH USTANOVA ZA VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

Cilj ovog pitanja bio je prikupiti informacije koliki je broj ispitanika pohađao neku od odgojno obrazovnih ustanova za vrijeme rata te navesti koju su odgojno obrazovnu ustanovu pohađali.

RAD U NEKOJ OD ODGOJNO OBRAZOVNIH USTANOVA ZA VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

Ovim pitanjem cilj je bio saznati koliko je ljudi radilo u nekoj od odgojno obrazovnih ustanova te u kojoj su odgojno obrazovnoj ustanovi radili za vrijeme Domovinskog rata.

PODRUČJE BORA VKA ZA VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

Cilj ovog pitanja bio je saznati u kojem dijelu Hrvatske su boravili ispitanici za vrijeme Domovinskog rata. Ponuđeni su bili dijelovi Republike Hrvatske: Sjeverna i središnja Hrvatska, Istočna Slavonija i Baranja, Zapadna Slavonija, Istra i Kvarner, Dalmacija te kategorija ostalo.

ODRŽAVANJE NASTAVE U OKUPIRANOM ODNOSNO ODRŽAVANJE NASTAVE U NEOKUPIRANOM PODRUČJU

Ovim pitanjima cilj je bio prikupiti informacije o redovitom održavanju nastave za vrijeme Domovinskog rata. Pitanje je raspoređeno u dvije kategorije:

1. održavanje nastave u okupiranom području
2. održavanje nastave u neokupiranom području

DULJINA TRAJANJA NASTAVE ZA VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

Ovim pitanjem cilj je bio prikupiti informacije o duljini trajanja nastave za vrijeme Domovinskog rata. Kategorije koje su bile zastupljene su one za osnovnu školu, srednju školu te fakultet. Ispitanici su trebali odgovoriti na pitanje je li im se školska odnosno akademska godina produljila s obzirom na ratno stanje.

PRIMANJE INFORMACIJA O NAČINU ODRŽAVANJA NASTAVE ZA VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

Cilj ovog pitanja bio je prikupiti podatke o načinu na koji su ispitanici primali obavijesti i informacije o održavanju nastave za vrijeme Domovinskog rata.

6. POSTUPAK

Istraživanje je provedeno u vremenskom periodu od sredine ožujka pa sve do sredine svibnja 2021.godine. Anketni upitnik bio je poslan elektroničkim putem na više adresa. Adrese na koje je poslan anketni upitnik bile su adrese osnovnih i srednjih škola unutar cijele Republike Hrvatske. Upitnik je bio proslijeđen i putem društvenih mreža. Unutar elektroničke poruke, osim samog anketnog upitnika stajala je pisana zamolba za popunjavanje anketnog upitnika te kratko objašnjenje istog. Uz anketni upitnik te zamolbu za popunjavanje, priložena je bila i ovjerena potvrda za provedbu istraživanja u osnovnim školama u svrhu izrade diplomskog rada, kako bi roditelji mogli biti sigurni što njihova djeca popunjavaju te je tako sve u skladu s Etičkim kodeksom.

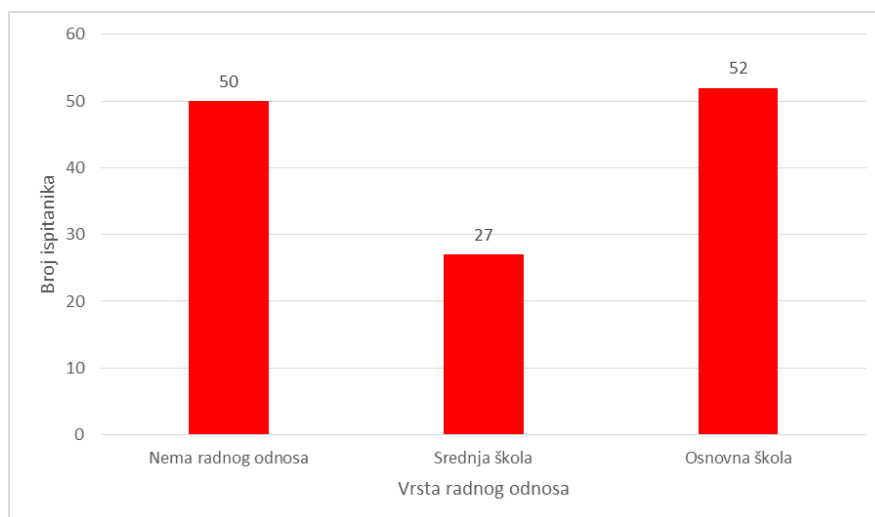
7. REZULTATI

ORGANIZACIJA NASTAVE ZA VRIJEME SARS-COV-2 VIRUSA

Za početak u dijelu anketnog upitnika koji je vezan za organizaciju, održavanje i provođenje nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa postavljeno je pitanje o radnom odnosu ispitanika.

Postavljeno je pitanje jesu li ispitanici za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa radili u nekoj od odgojno obrazovnih ustanova te ukoliko jesu da navedu odgovor u kojoj su odgojno obrazovnoj ustanovi radili.

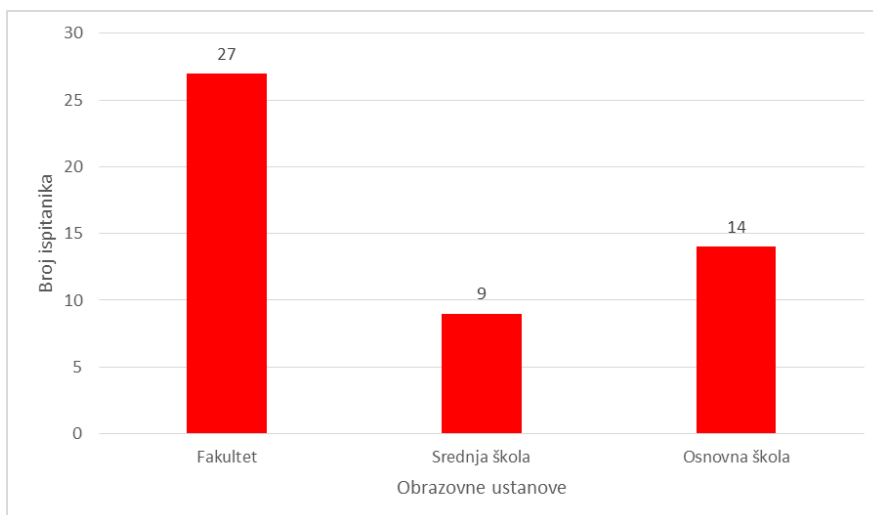
Grafikon 1. Prikaz radnog odnosa ispitanika

Odgovorom na pitanje o radnom odnosu ispitanika, 50 ispitanika (39%) odgovorilo je da nije bilo u radnom odnosu tijekom pandemije SARS-CoV-2 virusa. Veliki postotak ispitanika koji ne rade pripisujem tome što su dio ispitanika u ovom dijelu anketnog upitnika djeca. Nadalje, 27 ispitanika (21%) navelo je da radi u srednjoj školi za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa. 52 ispitanika (40%) odgovorilo je da je za vrijeme pandemije virusa radilo u nekoj osnovnoj školi.

Nakon što su ispitanici odgovorili na obavezno pitanje o radnom odnosu tijekom pandemije virusa, iduća pitanja koja se postavljaju u nizu jesu pitanja za učenike osnovnih škola, srednjih škola te za studente na fakultetu. Kreće se sa pitanjem o tome pohađaju li ispitanici osnovnu školu, srednju školu ili fakultet za vrijeme pandemije virusa.

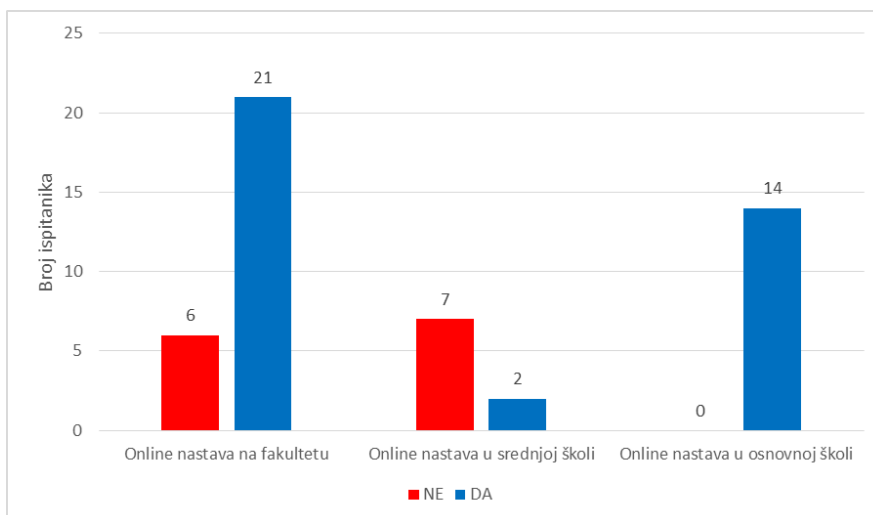
Grafikon 2. Odgojno obrazovna ustanova koju pohađaju ispitanici za vrijeme pandemije virusa

Odgovorom na pitanje o pohađanju neke od odgojno obrazovne ustanove 27 ispitanika (54%) odgovorilo je da pohađa fakultet. 9 ispitanika (18%) izjasnilo se da pohađa srednju školu dok je 14 ispitanika (28%) odgovorilo da pohađa osnovnu školu.

Iduća pitanja koja slijede također su namijenjena učenicima osnovnih škola, srednjih škola te studentima na fakultetu. Postavljeno je pitanje o načinu održavanja nastave, točnije je li se nastava u osnovnim školama, srednjim školama te na fakultetu održavala online.

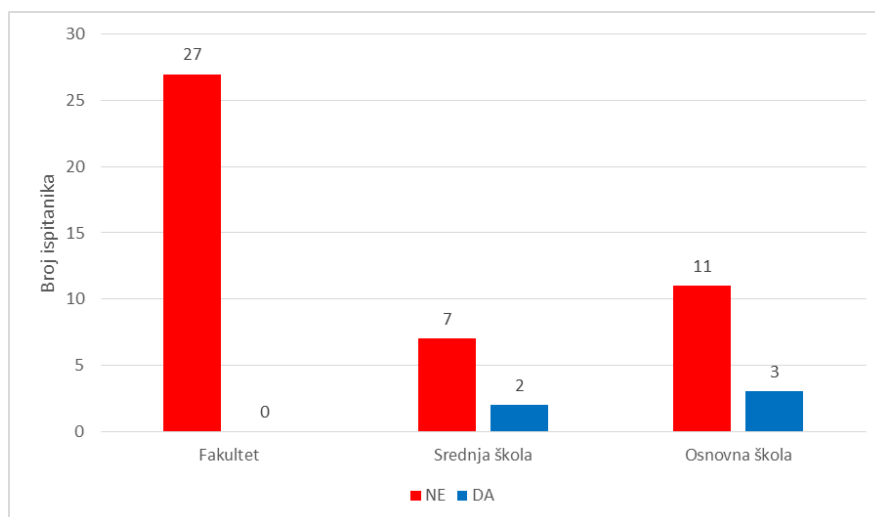
Grafikon 3. Online nastava u odgojno obrazovnim ustanovama koje pohađaju ispitanici

Nakon postavljenog pitanja o online načinu održavanja nastave 21 ispitanik (57%) odgovorio je da im se nastava na fakultetu održavala online. 6 ispitanika izjasnilo se da im se nastava na fakultetu održavala kontaktno. Nadalje, 2 ispitanika (5%) odgovorilo je da im se nastava u srednjoj školi održavala online dok je 7 ispitanika odgovorilo da su pohađali školu redovno kontaktno. Svi ispitanici u kategoriji osnovne škole, 14 ispitanika (38%) odgovorilo je da im se nastava održavala online.

Iduće pitanje također je namijenjeno rješavanju učenika osnovnih škola, srednjih škola i studenata na fakultetu.

Grafikon 4. Produžetak školske odnosno akademske godine

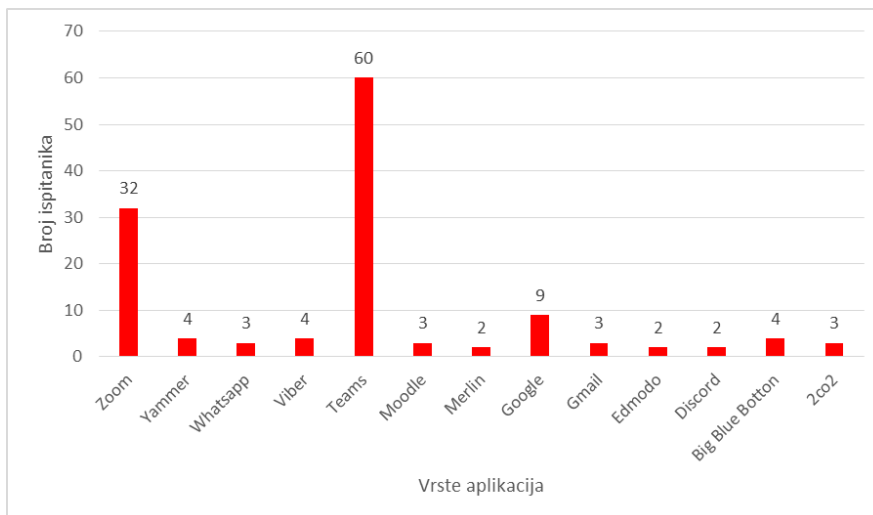

Na pitanje o produžetku školske, odnosno akademske godine, 11 (24%) ispitanika u kategoriji osnovne škole odgovorilo je da im se školska godina nije produljila radi pandemije SARS-CoV-2 virusa.

Dvoje ispitanika odgovorilo je da im se školska godina produljila za vrijeme pandemije. 7 (16%) ispitanika u kategoriji srednjih škola odgovorilo je da im se školska godina nije produljila, dok je svih 27 (60%) ispitanika odgovorilo da im se akademska godina nije produljila za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa.

Vezano uz ranije spomenutu online nastavu, odnosno nastavu na daljinu, ispitanici su trebali napisati koje aplikacije su sve koristili tijekom i za vrijeme online nastave. Na ovo pitanje, odgovarali su učenici osnovnih škola, učenici srednjih škola, studenti te učitelji i profesori.

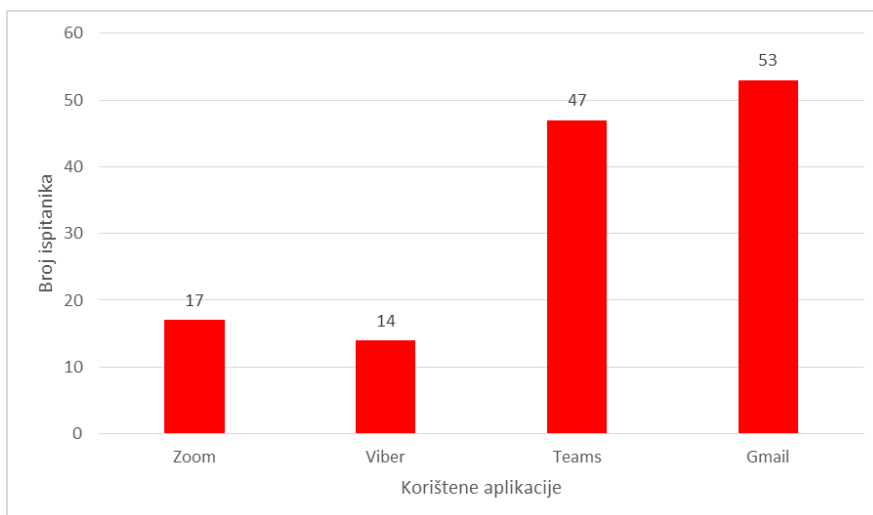
Grafikon 5. Aplikacije korištene za online nastavu u vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa

Nakon postavljenog pitanja o korištenju aplikacija za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa, ispitanici su najviše koristili aplikaciju Teams, 60 ispitanika i aplikaciju Zoom, 32 ispitanika. Sve ostale navedene aplikacije poput Yammer-a, Whatsapp-a, Viber-a, Moodle-a, Merlin-a, Google Classroom-a, Gmail-a, Edmod-a, Discord-a, Big Blue Buttonn-a i 2co2 korištene su u manjoj mjeri.

Vežano uz prethodno pitanje o korištenju aplikacija za vrijeme online nastave, postavljeno je pitanje na koji način su, odnosno putem kojih aplikacija učenici i studenti bili obavješćavani o načinu održavanja online nastave.

Grafikon 6. Aplikacije koje su korištene za obavještanje o načinu održavanja nastave za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa.

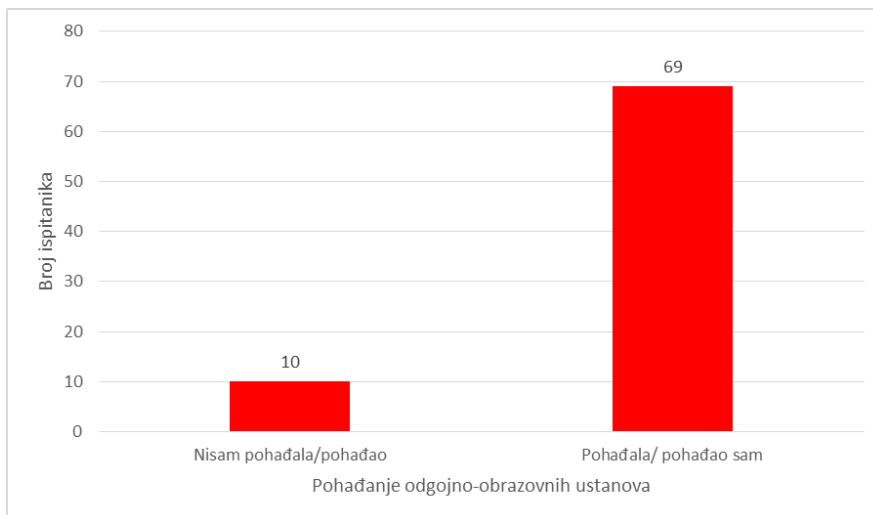

Najviše ispitanika, njih 53 (40%) odgovorilo je da je putem Gmail-a bilo obavješteno o načinu održavanja nastave za vrijeme pandemije virusa. Nešto manji broj 47 (36%) ispitanika odgovorilo je da je o načinu održavanja nastave za vrijeme pandemije virusa bilo obavješteno putem Teamsa. Manji broj ispitanika, njih 17 (13%) izjasnilo se da su bili obavješteni putem Zooma, dok je njih 14 (11%) odgovorilo da su putem Vibera bili obavješteni o načinu održavanja nastave za vrijeme SARS-CoV-2 pandemije virusa.

ORGANIZACIJA NASTAVE ZA VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

Za početak u dijelu anketnog upitnika koji je vezan za organizaciju, održavanje i provođenje nastave za vrijeme Domovinskog rata postavljeno je pitanje o pohađanju neke od odgojno obrazovne ustanove za vrijeme Domovinskog rata. Ispitanici su odgovorili potvrdnim ili negirajućim odgovorom.

Grafikon 7. Pohađanje neke od odgojno obrazovne ustanove za vrijeme Domovinskog rata

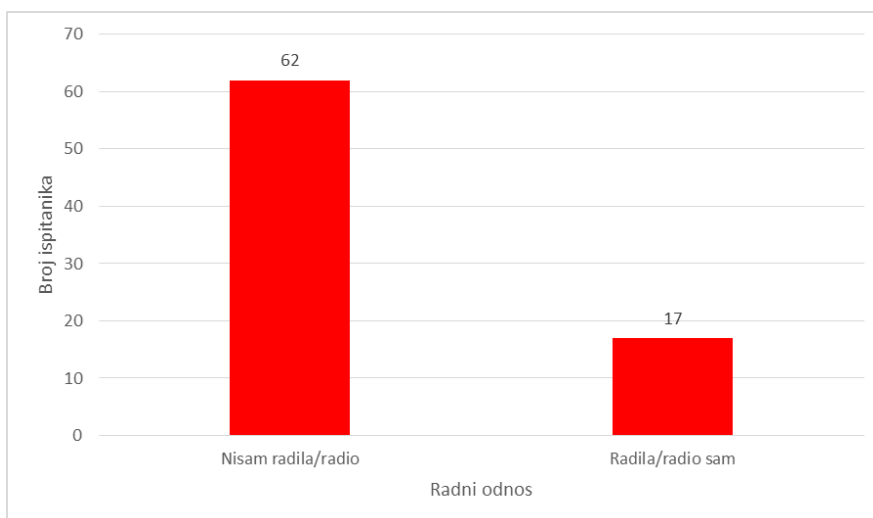

Ukupan broj ispitanika koji su ispunili dio ankete vezan za Domovinski rat je 79. Od 79 ispitanika njih 69 (87%) odgovorilo je da su za vrijeme Domovinskog rata pohađali neku od odgojno obrazovnih ustanova. 10 (13%) ispitanika odgovorilo je da nisu pohađali niti jednu odgojno obrazovnu ustanovu za vrijeme rata.

Iduće pitanje postavljeno u dijelu upitnika vezanog za Domovinski rat jest pitanje o radnom odnosu. Ispitanicima je postavljeno pitanje jesu li za vrijeme Domovinskog rata radili u nekoj od odgojno obrazovnih ustanova.

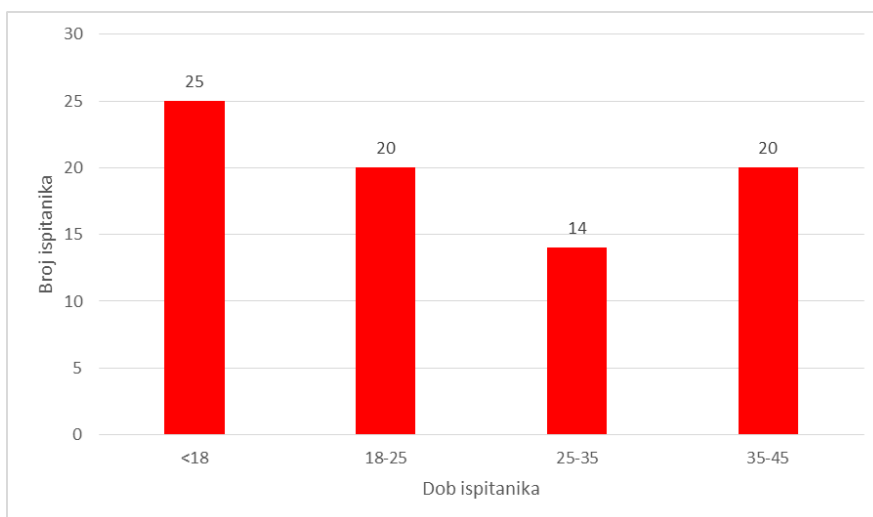
Grafikon 8. Radni odnos za vrijeme Domovinskog rata

Od ukupno 79 ispitanika koji su odgovorili na dio anketnog upitnika vezan uz organizaciju, održavanje i provođenje nastave za vrijeme Domovinskog rata 62 (78%) ispitanika nije radilo niti u jednoj od odgojno obrazovnih ustanova za vrijeme Domovinskog rata. 17 (22%) ispitanika radilo je u nekoj od odgojno obrazovnih ustanova za vrijeme Domovinskog rata.

Iduće pitanje vezano uz dio anketnog upitnika za Domovinski rat jest broj godina za vrijeme rata.

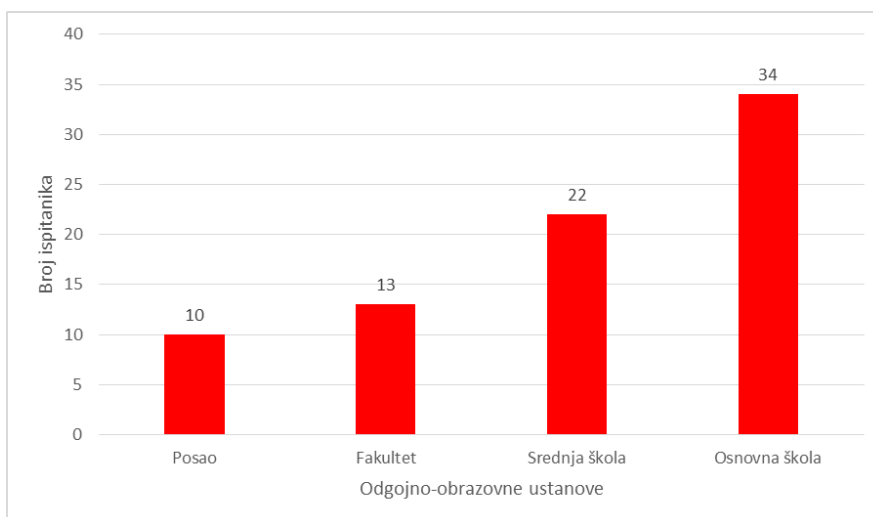
Grafikon 9. Godine za vrijeme Domovinskog rata

Najveći broj ispitanika 25 (32%) odgovorilo je da su za vrijeme Domovinskog rata imali manje od 18 godina. 20 ispitanika (25%) odgovorilo je da je za vrijeme Domovinskog rata imalo između 18-25 godina. 14 ispitanika (18%) imalo je između 25-35 godina za vrijeme rata, dok je 20 ispitanika (25%) odgovorilo da je za vrijeme Domovinskog rata imalo između 35-45 godina.

Vezano uz pitanje za godine, slijedi za ispitanike pitanje koju su odgojno obrazovnu ustanovu pohađali za vrijeme Domovinskog rata.

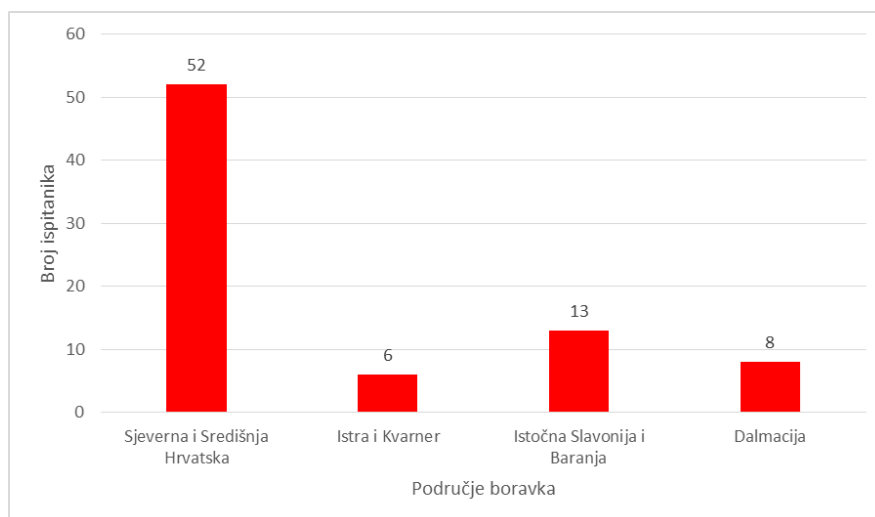
Grafikon 10. Pohađanje odgojno obrazovne ustanove za vrijeme Domovinskog rata

Nakon postavljenog pitanja o pohađanju neke od odgojno obrazovne ustanove za vrijeme Domovinskog rata, 34 (43%) ispitanika odgovorilo je da je pohađalo osnovnu školu. 22 (28%) ispitanika izjasnila su se da su pohađali srednju školu za vrijeme Domovinskog rata. 13 (16%) ispitanika odgovorilo je da je pohađalo fakultet za vrijeme rata, a 10 (13%) ispitanika odgovorilo je da su za vrijeme Domovinskog rata radili.

Iduće pitanja koje se postavlja u dijelu anketnog upitnika vezanog za Domovinski rat jest pitanje o području boravka ispitanika za vrijeme rata.

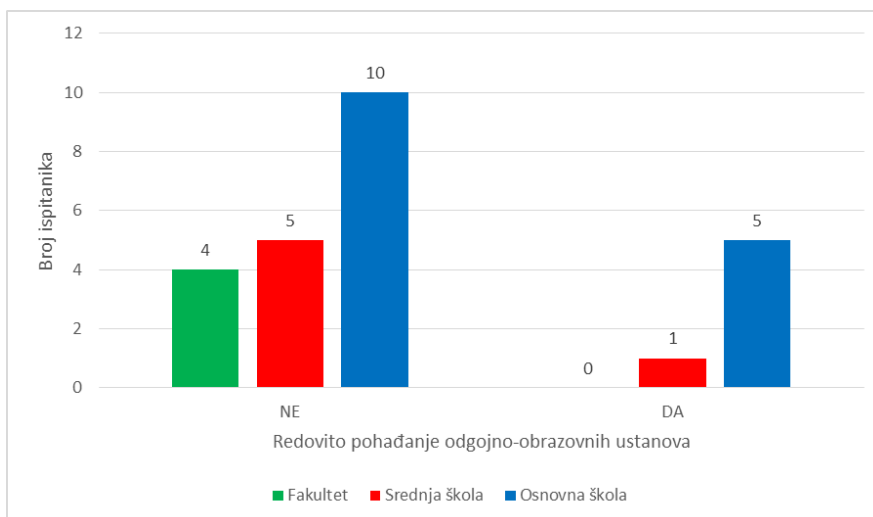
Grafikon 11. Područje boravka ispitanika za vrijeme Domovinskog rata

Od 79 ispitanika koji su sudjelovali u dijelu anketnog upitnika vezanog za Domovinski rat, najviše ispitanika 52 (66%) boravilo je na području Sjeverne i Središnje Hrvatske za vrijeme rata. 13 (16%) ispitanika boravilo je na području Istočne Slavonije i Baranje, dok je 8 (10%) ispitanika boravilo na području Dalmacije. 6 (8%) ispitanika boravilo je na području Istre i Kvarnera.

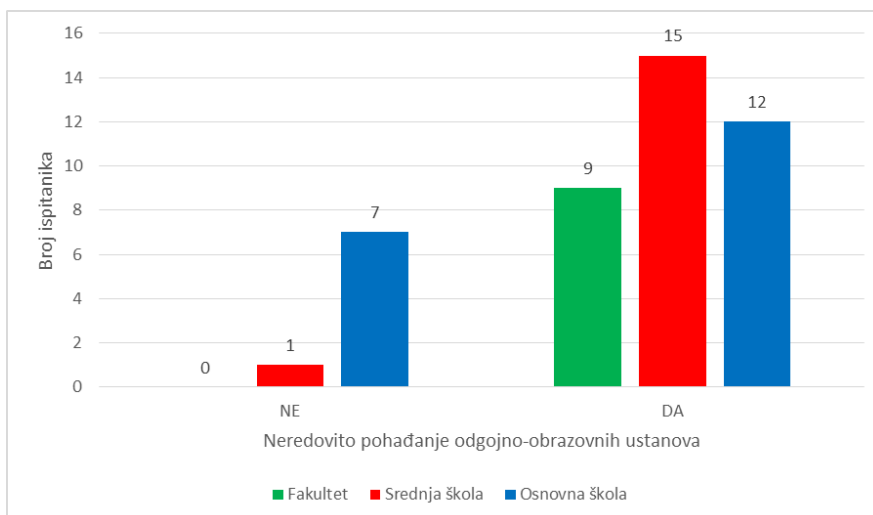
Nadalje, pitanja koja slijede u anketnom upitniku vezana su za pohađanje osnovne škole, srednje škole i fakulteta u okupiranim područjima. Pod okupirana područja Republike Hrvatske smatraju se dijelovi Istočne Slavonije i Baranje, dio Dalmatinske Zagore, jug Hrvatske i dio Banovine.

Grafikon 12. Redovito pohađanje osnovne škole, srednje škole i fakulteta na okupiranom području

Od 15 ispitanika koji su boravili na okupiranom području i pohađali osnovnu školu za vrijeme Domovinskog rata, 5 ispitanika odgovorilo je da im se nastava u školama održavala redovito dok je 10 ispitanika odgovorilo da im se nastava u osnovnoj školi za vrijeme rata nije održavala redovito. Od 6 ispitanika koji su boravili na okupiranom području za vrijeme rata te su pohađali srednju školu, 1 ispitanik odgovorio je da se nastava održavala redovito dok je 5 ispitanika odgovorilo da se nastava nije održavala redovito. 4 ispitanika koji su pohađali fakultet za vrijeme Domovinskog rata izjasnilo se da im se nastava na fakultetu nije održavala redovito.

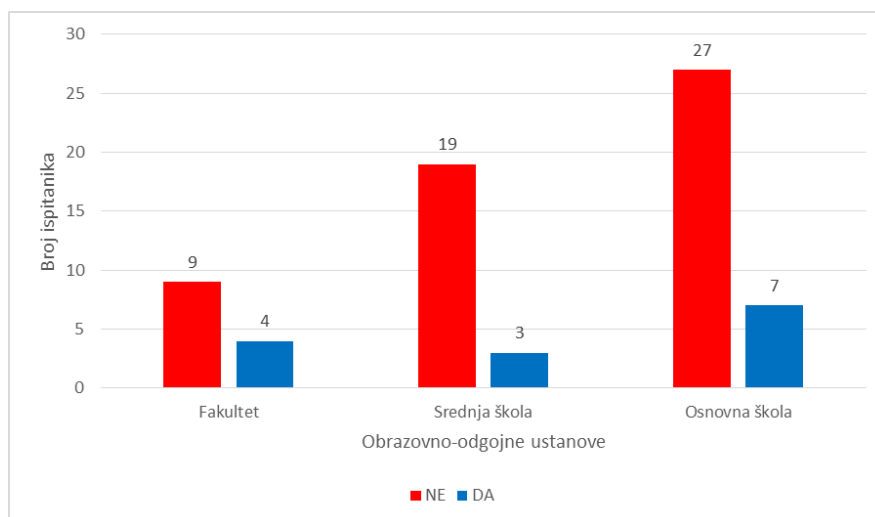
Grafikon 13. Neredovito pohađanje nastave u osnovnoj školi, srednjoj školi i fakultetu na neokupiranom području

19 ispitanika odgovorilo je da je pohađalo osnovnu školu za vrijeme Domovinskog rata od čega je njih 12 odgovorilo da im se nastava održavala redovito, a 7 ispitanika odgovorilo je da im se nastava nije održavala redovito u osnovnoj školi za vrijeme Domovinskog rata. 16 ispitanika odgovorilo je da je pohađalo srednju školu za vrijeme rata, od toga je njih 15 odgovorilo da im se nastava u srednjoj školi održavala redovito, a samo je 1 ispitanik odgovorio da se nastava nije održavala redovito za vrijeme rata. 9 ispitanika izjasnilo se da im se nastava na fakultetu za vrijeme Domovinskog rata u neokupiranom području održavala redovito.

Vezano uz prethodno pitanje, ispitanici odgovaraju na pitanje o produžetku školske odnosno akademske godine za vrijeme Domovinskog rata.

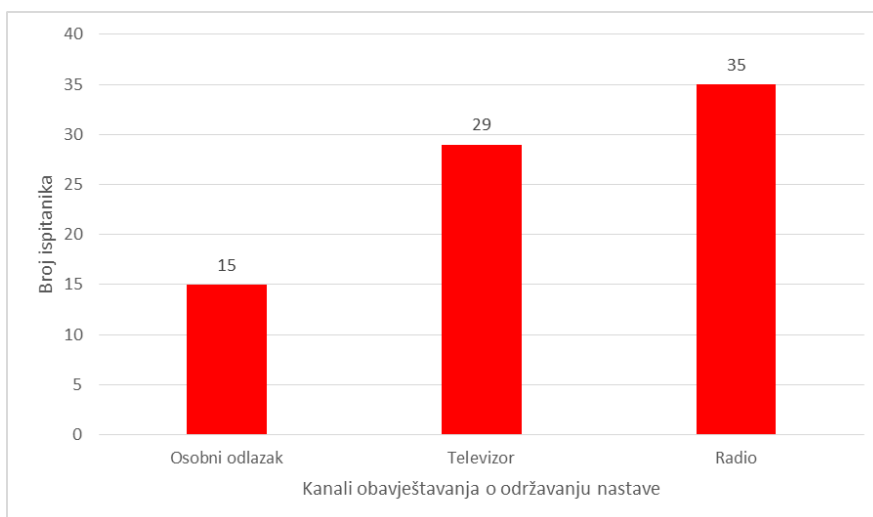
Grafikon 14. Produljene školske godine za vrijeme Domovinskog rata

Od ukupno 34 ispitanika koji su pohađali osnovnu školu za vrijeme Domovinskog rata, 7 ispitanika odgovorilo je da im se školska godina produljila, dok je 27 ispitanika odgovorilo da im se školska godina nije produljila. Ukupno je 22 ispitanika koji su pohađali srednju školu za vrijeme rata. 3 ispitanika odgovorilo je da im se školska godina produljila dok je 19 ispitanika odgovorilo da im se školska godina nije produljila. 13 je ispitanika koji su pohađali fakultet za vrijeme Domovinskog rata. 4 ispitanika odgovorilo je da im se akademska godina produljila, a 9 ispitanika odgovorilo je da im se akademska godina nije produljila.

O načinu na koji su ispitanici bili obavješteni o načinu održavanja nastave za vrijeme Domovinskog rata ispunjavaju u idućem pitanju.

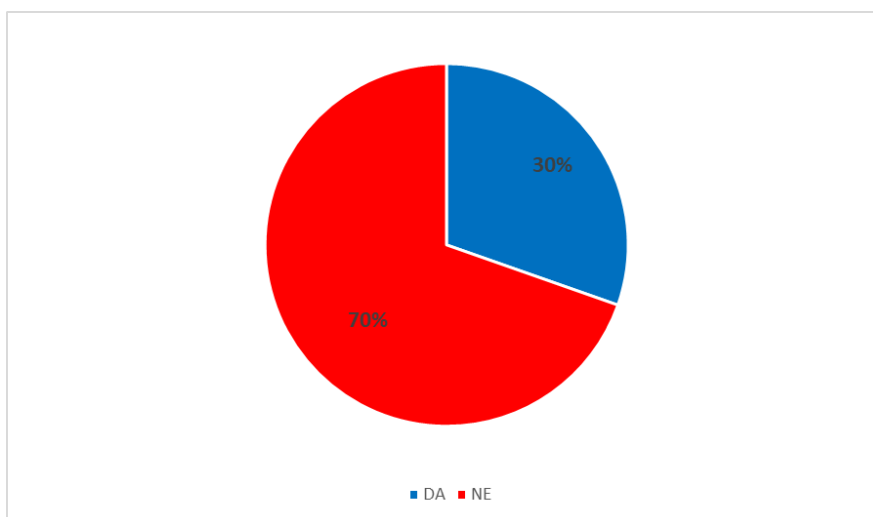
Grafikon 15. Način obavještanja o održavanju nastave za vrijeme Domovinskog rata

Ispitanici su odgovarali putem čega su i na koji način bili obavješteni o načinu održavanja nastave za vrijeme Domovinskog rata. 35 ispitanika odgovorilo je da su obavijesti primali putem radija. 29 ispitanika odgovorilo je da su informacije primali putem TV-a. Osobnim dolaskom 15 je ispitanika saznalo način i vrijeme održavanja nastave za vrijeme rata.

Iduće pitanje koje je postavljeno ispitanicima je pitanje jesu li morali otići na neko sigurnije mjesto za vrijeme rata.

Grafikon 16. Odlazak na sigurnije područje

Od 79 ispitanika, njih 55 (70%) odgovorilo je da nisu morali otići na sigurnije mjesto dok je 24 ispitanika (30%) odgovorilo da su ipak morali otići na sigurnije mjesto.

Ispitanici su također odgovorili na pitanje o korištenim udžbenicima za vrijeme Domovinskog rata. Kako su oni izgledali te su ih ukratko opisali.

Tablica 2. Nekoliko zanimljivih odgovora o korištenim udžbenicima

„Imali smo normalne udžbenike, slične današnjima, vesele, u boji. Sjećam se samo ovoga iz Matematike: Mate i Tika, iz Likovnog nije bilo tada udžbenika npr., a strani jezik smo učili od 5.-8. u školi, nije ga bilo u nižim razredima, morali smo sa strane ići na engleski/njemački tko je htio jezike, u oš nije bilo ni informatike onda.“
„Pohađala sam 4.razred srednje škole u ljetnom terminu, za dva mjeseca cijela školska godina. Svi koji su htjeli su se upisali na fakultet. Nije mi nedostajalo gradivo. Radili smo ubrzano i skraćeni sadržaj prema predavanjima profesora. Učili smo uglavnom samo iz bilježnica.“
„Tada ih nije bilo mnogo na odabir. Svi smo imali iste udzbenike, prenosili su se s generacije u generaciju tako da je bilo svega.“
„Svi smo imali iste udžbenike, tako da nije bilo problema pri dolasku i odlasku nove djece.“
„Udžbenike od generacije prije, više teksta nego današnji, a bitno je bilo podebljano.“
„Koristili smo udžbenike prethodnih generacija i prosljeđivali ih sljedećim.“
„Knjige su bile slične današnjima. Mnogo slikovnih prikaza, priče, pjesme...“
„Nismo imali udžbenike iz svih predmeta.“
„Kao knjige iz 80-ih, nasljeđivane generacijama.“
„Nije bilo udžbenika, samo materijali u bilježnici.“
„Udžbenike smo dobili u školi. Bili su od prošlih generacija.“
„Puno više informacija je bilo u njima nego u današnjima, malo slika“
„Udžbenik, radne bilježnice, bilježnice. Kao i sada, al puno kvalitetnije.“

Nakon ukratko opisanih udžbenika, ispitanici su također odgovorili na pitanje vezano uz imenik i dnevnik ukoliko se sjećaju da ga/ih ukratko opišu.

Tablica 3. Opis imenika i dnevnika koji su se koristili za vrijeme Domovinskog rata

<p>„Pitala sam kolege i izgledao je vjerojatno isto kao današnji fizički dnevnik koji se koristi još uvijek u nekim školama,i ja sam ga kao nastavnica koristila prve godine rada. To je ogromna, zelena knjiga, nije ni lagana baš za nositi. U nju se zapisuju sati i izostanci i ocjene učenika, kao i bilješke (sve kao u e-dnevniku). Nepraktičan jer ga istovremeno može koristiti samo jedna osoba.“</p>
<p>„Velika zelena knjiga debelih korica u koju su se upisivali sati, izostanci k nastavni plan i program. Unutar je bio umetnut imenik zelenih tankih korica (svaki učenik je imao popis predmeta sa sastavnicama za ocjenjivanje i stupcima po mjesecima-slično kao današnji e- dnevnik za učenike). Svi profesori su mogli vidjeti ocjene i bilješke iz svih predmeta.“</p>
<p>„Imao je tvrde kožne korice i nekoliko rubrika za svaki predmet i bio je nama učenicima nedostupan, a roditeljima uvijek dostupan uvid u ocjene kad dođu na roditeljski.“</p>
<p>„Zelena knjiga s planom i programom na početku,socijalnom i zdravstveno situacijom svakog pojedinog učenika,dnevnikom rada,zapisničara s roditeljsko sastanka i RV .“</p>
<p>„Imenik - prostor za upisivanje bilježaka, za praćenje učenikovih postignuća i rešetka za upisivanje brojčanih ocjena. Mislim da nisu bili naznačeni mjeseci.“</p>
<p>„Ocjene su se upisivale u imenik. Učitelji su za svaki predmet pisali opisnu i brojčanu ocjenu.“</p>
<p>„Ocjene su upisivanje u papirnati oblik dnevnika koji su profesori nosili iz razreda u razred.“</p>
<p>„Pisana knjiga s puno rubrika, slično ko današnji e-dnevnik samo ukoričen i uvezan.“</p>
<p>„Velike,zelene knjige u koje su se upisivale ocjene.“</p>
<p>„Bio je veliki zeleni i ocjene su se uipisivale ručno.“</p>

8. RASPRAVA

ORGANIZACIJA NASTAVE ZA VRIJEME SARS-COV-2 VIRUSA I DOMOVINSKOG RATA

Svako doba nosi sa sobom određene životne promjene. Svijet se mijenja, život se mijenja. Tehnologija napreduje. Jedini zadatak čovjeka jest da se prilagodi situacijama i prilikama koje ga zadese. Živimo u 21. stoljeću gdje je tehnologija napredovala neusporedivo brže u usporedbi s 20. stoljećem. To napredovanje tehnologije uveliko je pomoglo učiteljima i profesorima u školama. 90-ih godina prošlog stoljeća, kada je tehnologija kao takva kakvu poznajemo danas bila strani pojam, a o internetu se nije znalo niti govorilo, jedini izvor informacija bile su knjige, odnosno govoreći za školstvo, bili su to udžbenici. Odgovaranjem na postavljena pitanja ispitanici su dali odgovor o izgledu udžbenika koje su koristili za vrijeme Domovinskog rata. Neki od odgovora bili su potpuno očekivani. Tada su se udžbenici nasljeđivali, bilježnice posuđivale te su generacije učile ih istih knjiga i bilježnica.

Stari udžbenici, rabljeni sa podebljanim bitnim detaljima i obilježjima najbolji su opis udžbenika koje su koristili ispitanici za vrijeme Domovinskog rata. Iako stari i trošni, udžbenici su bili prepuni slika, veselih bolja i velikog teksta.

Slika 1. Naslovnica udžbenika *Dobro jutro 1*

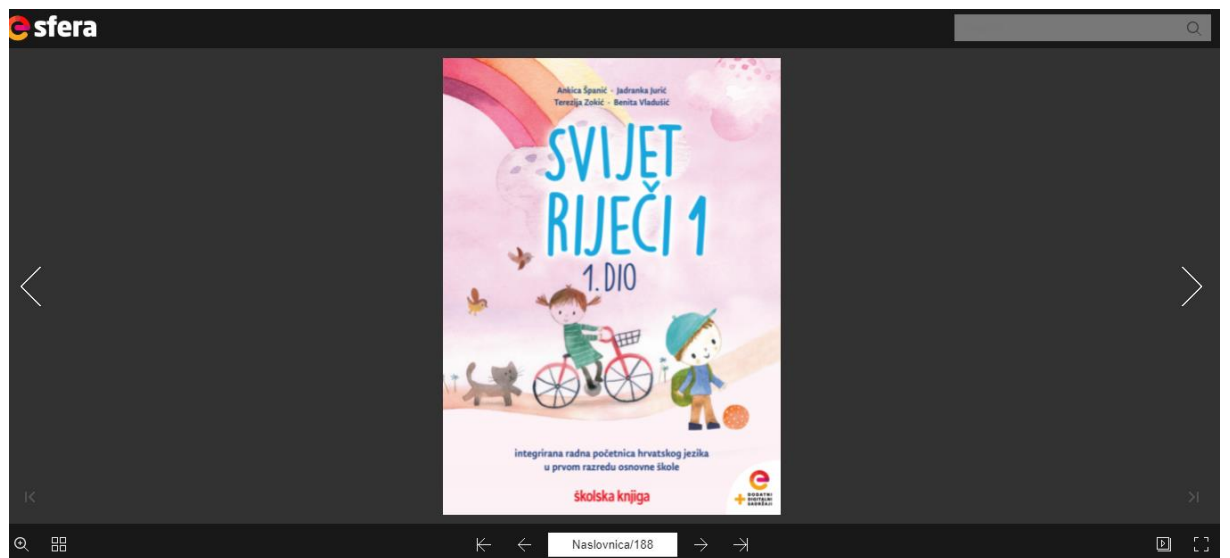

Slika 2. Naslovnica čitanke *Sunce na prozorčiću*

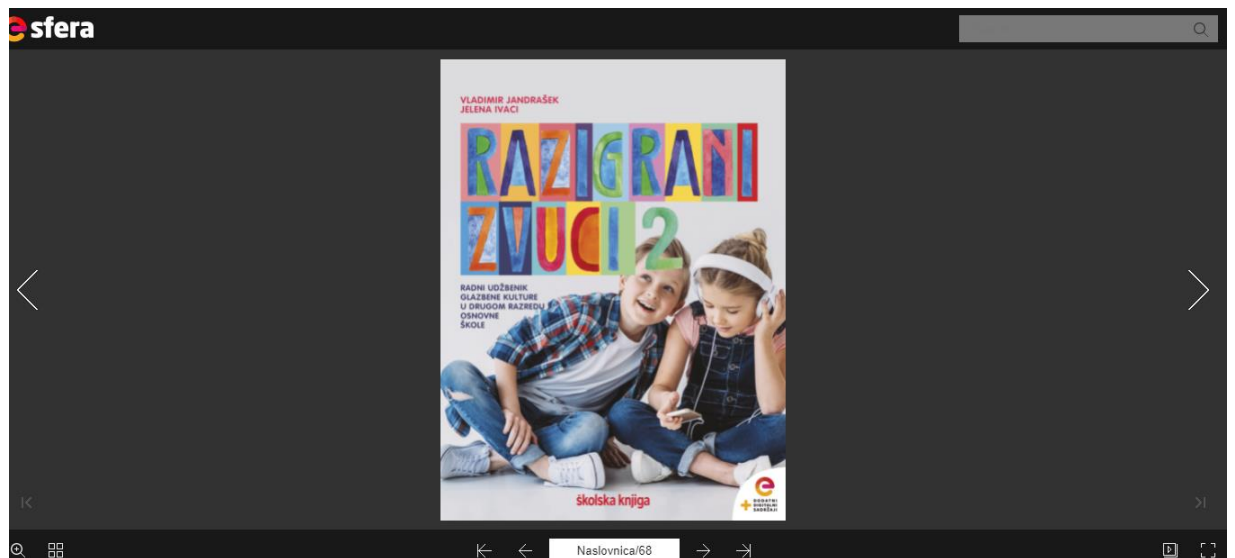

Izmjenom generacije izmjenjivali su se i udžbenici. Trošili se i kidali, vrijeme je prolazilo, a napredovala je i tehnologija. Napretkom tehnologije dolazi do lakog pristupa internetu te digitalnih e-udžbenika. Od starih, pokidanih i rabljenih udžbenika do lako dostupnih udžbenika na internetu. Danas je doista lako doći do željene i tražene literature. Svi učitelji, učenici i roditelji imaju pristup digitalnim udžbenicima. Prijavom na sustav poput e-sfera putem mail adrese, dostupni su za pregled digitalni udžbenici. Dostupni udžbenici su za razrednu te predmetnu nastavu. Godinama unazad ovaj pristup udžbenicima bio je nezamisliv. Ovakav pregled i čitanje e-udžbenika dostupan je za sve izdavačke kuće.

Slika 3. Prikaz ekrana u sustavu e-sfera, digitalni e-udžbenik *Svijet riječi 1*

Slika 4. Prikaz ekrana u sustavu e-sfera, digitalni e-udžbenik *Razigrani zvuci 2*

Generacije učenika, učitelja i profesora nikada neće zaboraviti jednu knjigu koja je obilježile njihovo školstvo. Zelenu knjigu – imenik. Imenik je dio razredne knjige te on sadrži sve osobne podatke o nekom učeniku. Sadrži također i prostor za bilješke. Razredna knjiga sadrži sve potrebne podatke o nekom učeniku. Također, sadrži i podatke i informacije o učiteljima i nastavnim predmetima. Pregled rada sadrži podatke i raspored zadaća za tekući mjesec. Podatke o izvannastavnim aktivnostima te školskim izletima. Dnevnik rada sadrži podatke o održanoj nastavi raspoređenih

Slika 6. Izgled školskog imenika

REPUBLIKA HRVATSKA

ZUPANJA _____

OSNOVNA SKOLA _____

Područni razredni odjel

IMENIK UČENIKA I UČENICA

B

OD V. DO VIII. RAZREDA

razredni odjel petog (V.a) razreda

za školsku 2009./2010. godinu

Razrednik/Razrednica _____ od 1. IX. do 31. X.

Ravnatelj/Ravnateljica škole _____ od 23. 07. do 31. 08.

Dvostr. list

Red. br.	Prezime i ime	Datum rođenja	Matični broj	Adresa	PRACENJE I OCJENJIVANJE																																	
					RAZVOJ INTERESA, SPOSOBNOSTI, SAMOSTALNOSTI I OČIGIBA PREMA RADU - OSTALA ZAPAZANJA																																	
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Sadržaj i sadržajne preoblike</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Sadržaj i sadržajne preoblike	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Sadržaj i sadržajne preoblike	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Kemijska</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Kemijska	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Kemijska	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Fizika</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Fizika	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Fizika	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Povijest</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Povijest	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Povijest	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Geografija</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Geografija	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Geografija	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Tehnička kultura</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Tehnička kultura	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Tehnička kultura	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Tijelna i duhovna kultura</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Tijelna i duhovna kultura	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Tijelna i duhovna kultura	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Vjeronauk</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Vjeronauk	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Vjeronauk	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Matematika</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Matematika	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Matematika	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											
					<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Priroda - Biologija</th> <th colspan="11">Ocjene u pojedinih polugodištima</th> </tr> <tr> <th>X</th> <th>XI</th> <th>XII</th> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> </tr> </thead> </table>											Priroda - Biologija	Ocjene u pojedinih polugodištima											X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Priroda - Biologija	Ocjene u pojedinih polugodištima																																					
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII																											

Napredovanjem i razvojem tehnologije i sustava, krajem 2011. i početkom 2012. godine u tri je srednje škole u Hrvatskoj uveden sustav e-dnevnika kao pilot projekt, digitalno vođenje razredne knjige. Sve rubrike, dijelovi papirnate razredne knjige svedeni su na digitalan prikaz. Pristup digitalnom e-dnevniku imaju ravnatelji škola i nastavno osoblje. Predmetni nastavnici mogu vidjeti samo svoj predmet. Za pristup digitalnom e-dnevniku potreban je registrirani korisnički račun sa zaporkom. Pristup e-dnevniku također imaju i učenici te roditelji. Učenici i roditelji mogu u e-dnevniku vidjeti samo pregled ocjena, bilješka, izostanaka te obaveza.

Slika 7. Prikaz e-dnevnika

The screenshot shows the user interface of an e-dnevnik. At the top, there is a user profile section with a name, a navigation bar with left and right arrows, and a 'Slučajni odabir' button. Below this is a gradebook table for the subject 'Tehnička kultura'. The table has columns for grades IX through VI and rows for 'usvojenost znanja', 'vježbe i praktičan rad', and 'samostalnost i odgovornost'. The 'usvojenost znanja' row shows scores of 5 and 3. The 'vježbe i praktičan rad' row shows a score of 5. The 'samostalnost i odgovornost' row is empty. Below the table, the average score is shown as 'Prosjek ocjena: 4,33'. There is a 'Bilješka' section with a 'Upis bilješke' button. Below this is a list of student entries with columns for 'Datum', 'Bilješka', and 'Ocjena'. The entries are: 03.03.2015. (Pismena provjera znanja – MS PowerPoint 60%, Ocjena 2), 09.02.2015. (Prezi: Kako učiniti internet boljim? 87,05%, Ocjena 4), 03.03.2015. (Praktična provjera znanja – MS PowerPoint 2/25 (nije spremio promjene u datoteci!), Ocjena 1), and 17.03.2015. (Praktična provjera znanja MS PowerPoint (ispravak!) 22/25, Ocjena 4). The list is categorized into 'primjena znanja' and 'bilješke nastavnika'.

Tehnička kultura		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
usvojenost znanja							5	3			
vježbe i praktičan rad							5				
samostalnost i odgovornost											
ZAKLJUČENO											
Prosjek ocjena: 4,33											

Datum	Bilješka	Ocjena
03.03.2015.	Pismena provjera znanja – MS PowerPoint 60%	2
primjena znanja		
Datum	Bilješka	Ocjena
09.02.2015.	Prezi: Kako učiniti internet boljim? 87,05%	4
03.03.2015.	Praktična provjera znanja – MS PowerPoint 2/25 (nije spremio promjene u datoteci!)	1
17.03.2015.	Praktična provjera znanja MS PowerPoint (ispravak!) 22/25	4
bilješke nastavnika		

Već spomenuto, sredinom 1990-ih godina prošlog stoljeća, na području Knina izbila je Balvan revolucija koja je nanijela veliku ekonomsku štetu Hrvatskoj. 1991. godine počinju oružani sukobi te se rat počeo širiti cijelom zemljom. Ljudski životi u velikoj su mjeri bili ugroženi. Od 79 ispitanika kroz anketni upitnik o Domovinskom ratu, njih 55 što je oko 70% odgovorilo je da nisu morali otići na sigurnije mjesto dok je 24 ispitanika, oko 30% odgovorilo da su ipak morali otići na sigurnije mjesto. Pod okupirana područja Republike Hrvatske u ovom diplomskom radu smatraju se dijelovi Istočne Slavonije i Baranje, dio Dalmatinske Zagore, jug Hrvatske i dio Banovine. Nesigurnost i opasnost su rasle. S pojavom sve veće strepnje za vlastite živote brojne odgojno obrazovne ustanove zatvarale su se. U najgore pogođenim i okupiranim područjima, poput istočne Slavonije i Baranje odlazak u školu bio je krajnje nezamisliv. Princip rada učitelja i nastavnika malo se razlikovao. Nastava se tada, odvijala na daljinu putem radija i televizije. Programi su se zvali „TV škola“ i „radio škola“. Novi školski programi prenosili su se od studenog 1991. godine do lipnja 1992.godine. u sve ukupno 546 emisija. Također, u istom terminu od studenog 1991. godine do lipnja 1992. godine emitirala se Radio škola, u jutarnjim satima za učenike viših razreda osnovne škole, a u popodnevnim satima za učenike nižih razreda. (Mirković, 2011)

Uz bombardiranje, granatiranje i neprestane uzbune, prosvjetni djelatnici ipak su uspjeli održati nastavu na daljinu putem televizije i radija. Obrazovne programe na televizoru i radiju pratila su djeca u čitavoj Hrvatskoj, u strašnim ratnim uvjetima, neki kod kuće dok neki u skloništima. Uz radio i televiziju moguće je bilo i javljanje telefonom. Snimanje emisija za obrazovne programe bilo je izrazito stresno i naporno, snimanja su se u velikoj mjeri prekidala radi uzbuna.

Pisanje scenarija za „ratnu tv školu“ i „tv školu“ trajalo je po tjedan dana. Učitelji i nastavnici su primali pisma zahvala od djece iz cijele Hrvatske.

Nakon punih 30 godina, ponovno se nalazimo u situaciji gdje su učitelji i nastavnici predavači „na daljinu“. Djeca ne idu u vrtiće, škole i fakultete. Cijeli svijet suočen je s istim strahom – pojavom pandemije SARS-CoV-2 virusa. Pokrenuta je nastava na daljinu. Organizirana je „škola na trećem“. Svakog dana se prikazuje 60-minutni sadržaj za učenike kako bi mogli usvojiti sve nastavne sadržaje. Scenarije za snimanje pripremaju učitelji. Učiteljima na raspolaganju stoji sva tehnologija te su im sva

sredstva kako bi učenicima olakšali online školu omogućena. Učenici nastavu prate iz svojih kuća.

U ratno doba, javljanje i obavještavanje o načinu održavanja, odnosno neodržavanja nastave te druge informacije prenosile su se isključivo i jedino telefonom. Tada je bilo izrazito teško i stresno proživljavati sve uzbune, svaka je informacija bila bitna i korisna. Neke informacije također se moglo čuti i na radiju koji je bio glavni prenositelj informacija. Uz radio izvor informacija bila je i televizija. Učitelji su jedino na takav način mogli stupiti u kontakt sa svojim učenicima i njihovim roditeljima ili putem pisma. Danas nakon 30 godina, sve se promijenilo. U vrijeme pandemije virusa i prisutnost tehnologije najlakše je stupiti u kontakt. Ispitanici su u ovoj anketi odgovorili su da su ih učitelji i nastavnici najviše obavještavali putem e-maila, njih 53 što je oko 40% ispitanika. Nešto manji broj 47 oko 36% ispitanika odgovorilo je da je o načinu održavanja nastave za vrijeme pandemije virusa bilo obaviješteno putem Teamsa. Brojne su aplikacije dostupne u današnje vrijeme te stoje učiteljima i nastavnicima na raspolaganju. Također, za vrijeme pandemije SARS-CoV-2 virusa, ispitanici su najviše koristili aplikaciju Teams, 60 ispitanika i aplikaciju Zoom, 32 ispitanika.

9. ZAKLJUČAK

Čovjek se prilagođava vremenu u kojem živi i uvjetima koje ima. Neke stvari ostaju iste godinama, a na neke ne možemo nikako utjecati - poput izvanrednih situacija. Iz godine u godinu prolazimo ne znajući nikada što nas i kada može zadesiti i pogoditi. Hrvatsku je 90.-ih godina zadesio rat. Izbilo je strašno ratno stanje koje je Hrvatsku u jednom trenutku bacilo na dno, no uskoro se uzdigla jača nego ikad. U svakoj situaciji čovjek nešto nauči i shvati. U ratno doba čovjek je naučio cijeniti svaki miran trenutak, svaku tišinu te cijeniti svaki pjev ptica između zvukova uzbuna i bombardiranja. Čovjek je naučio cijeniti i poštovati zajedništvo te svoju zemlju. Naučio se boriti i izboriti za sebe. Baš tako kako se mijenjaju vremena, mijenja se i čovjek zajedno s vremenom. Za vrijeme rata i prošlog stoljeća, ljudima nisu bile lako dostupne telekomunikacijske mreže. Rijetko tko je imao svoj vlastiti telefon. Ljudi su se služili telefonskim govornicama ili su slali pisma. To je posebice bilo teško za vrijeme rata, kada su ljudi s nestrpljenjem iščekivali javljanje svojih najmilijih te da čuju jedan „Dobro sam, živ sam“. U to ratno vrijeme to je bilo ono najdragocjenije što su mogli čuti. Ljudi su živjeli u strahu za sebe i svoje obitelji, znali su što se događa i da ono najgore tek slijedi. Neki su, nažalost, morali napustiti svoje domove u koje se više nikada nisu vratili. Djeca su ono najljepše školsko doba, provela umjesto uz zvuk školskog zvona uz zvuk uzbuna. Redovne nastave nije bilo u okupiranim područjima, već se nastava odvijala putem radija ili televizije. Veoma teško za tadašnje učitelje i profesore, koji nisu imali svu tehnologiju i izvore koji su prisutni danas. Danas, kada ponovno vlada rat, ovaj put ne onaj s bombama, već nevidljivi rat čovjeka protiv virusa, čovjek je ponovo suočen sa nečim novim, nečim nepoznatim te osuđen da pobijedi i ovaj rat. Smrtonosan virus SARS-CoV-2 preko noći je preplavio čitav svijet. Velikog i moćnog čovjeka zatvorio je u njegova 4 zida. Zatvorili su se svi ugostiteljski objekti, a trgovački centri odjednom su ostali prazni. Djeci je ponovo oduzeto njihovo najljepše školsko doba. Nastava se odvija na daljinu – online. Učiteljima i profesorima dostupna je sva potrebna literatura i tehnologija kako bi na što bolji i uspješniji način školsku godinu priveli kraju. Jednako kao i prije 30-ak godina, kada smo priveli Domovinski rat kraju, danas, pojavom cjepiva pandemija SARS-CoV-2 virusa polako jenjava.

Prilog 1. Anketni upitnik

Anketni upitnik: Nastava za vrijeme pandemije Covid-19 virusa i Domovinskog rata

Poštovana/i!

Studentica sam 5.godine Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te provodim istraživanje u svrhu izrade diplomskog rada pod nazivom "Organizacija nastave u vrijeme izvanrednih okolnosti". Anкета je podijeljena u dva dijela i samim time pogodna za rješavanje učenika i njihovih roditelja. Prvi dio vezan je za organizaciju nastave u vrijeme pandemije Covid-19 virusa - taj dio popunjavaju učenici i studenti, a drugi dio vezan je uz organizaciju nastave za vrijeme Domovinskog rata - dio koji popunjavaju roditelji. Anкета je u potpunosti anonimna i koristi se samo u svrhu izrade diplomskog rada.

Hvala Vam na pomoći!

Dorotea Vuković,
US5 Čakovec

*Obavezno

Spol: *

muško

žensko

Trenutna dob: *

<18

18-25

25-35

35-45

45-55

>55

Vaše prebivalište/boravište (županija): *

Vaš odgovor _____

Jeste li radili u nekoj od odgojno obrazovnih ustanova za vrijeme pandemije Covid-19 virusa? Navedite u kojoj. *

Vaš odgovor _____

Za vrijeme pandemije Covid-19 virusa pohađao/la sam: *

- Osnovna škola
- Srednja škola
- Fakultet
- Radio/la

Ukoliko sam pohađao/la osnovnu školu za vrijeme pandemije Covid-19 virusa nastava se održavala online.

- Da
- Ne

Ukoliko sam pohađao/la srednju školu za vrijeme pandemije Covid-19 virusa nastava se održavala online.

- Da
- Ne

Ukoliko sam pohađao/la fakultet za vrijeme pandemije covid-19 virusa nastava se održavala online.

- Da
- Ne

Ukoliko ste za vrijeme pandemije Covid-19 virusa pohađali osnovnu školu je li Vam se školska godina produjila?

- Da
- Ne

Ukoliko ste za vrijeme pandemije Covid-19 virusa pohađali srednju školu je li Vam se školska godina produjila?

- Da
  - Ne
-

Ukoliko ste za vrijeme pandemije Covid-19 virusa pohađali fakultet je li Vam se akademska godina produljila?

- Da
 Ne

Za vrijeme pandemije Covid-19 virusa putem koje ste aplikacije najviše imali nastavu? *

Vaš odgovor

Navedite sve aplikacije koje ste koristili za vrijeme pandemije Covid-19 virusa. *

Vaš odgovor

Za vrijeme pandemije virusa Covid-19 putem kojih aplikacija ste bili obaviješteni o načinu održavanja online satova? (gmail, zoom,...) *

Vaš odgovor

Jeste li pohađali neku od obrazovnih ustanova za vrijeme Domovinskog rata? *

- Da
 Ne

Jeste li radili za vrijeme Domovinskog rata u nekoj od odgojno obrazovnih ustanova? Ako da, navedite u kojoj. *

Vaš odgovor

Koliko ste godina imali za vrijeme Domovinskog rata? *

- <18
 18-25
 25-35
 35-45
 45-55
 >55

Navedite koju ste odgojno obrazovnu ustanovu pohađali za vrijeme Domovinskog rata.

- Osnovna škola
- Srednja škola
- Fakultet
- Radio/la

Odaberite područje u kojem ste boravili za vrijeme Domovinskog rata.

- Sjeverna i središnja Hrvatska
- Istočna Slavonija i Baranja
- Zapadna Slavonija
- Istra i Kvarner
- Dalmacija
- Ostalo

Ukoliko ste pohađali osnovnu školu u OKUPIRANOM području za vrijeme Domovinskog rata nastava se održavala redovito.

- Da
- Ne

Ukoliko ste pohađali osnovnu školu u NEOKUPIRANOM području za vrijeme Domovinskog rata nastava se održavala redovito.

- Da
- Ne

Ukoliko ste pohađali srednju školu u OKUPIRANOM području za vrijeme Domovinskog rata nastava se održavala redovito.

- Da
- Ne

Ukoliko ste pohađali srednju školu u NEOKUPIRANOM području za vrijeme Domovinskog rata nastava se održavala redovito.

Da

Ne

Ukoliko ste pohađali fakultet u OKUPIRANOM području za vrijeme Domovinskog rata nastava se održavala redovito.

Da

Ne

Ukoliko ste pohađali fakultet u NEOKUPIRANOM području za vrijeme Domovinskog rata nastava se održavala redovito.

Da

Ne

Ukoliko ste pohađali osnovnu školu za vrijeme Domovinskog rata je li Vam se produjila školska godina?

Da

Ne

Ukoliko ste pohađali srednju školu za vrijeme Domovinskog rata je li Vam se produjila školska godina?

Da

Ne

Ukoliko ste pohađali fakultet za vrijeme Domovinskog rata je li Vam se produjila akademska godina?

Da

Ne

Navedite kako ste primali informacije o načinu održavanja nastave za vrijeme Domovinskog rata.

Jeste li za vrijeme Domovinskog rata morali otići na sigurnije područje?

Da

Ne

Ukoliko ste pohađali neku od odgojno obrazovnih ustanova za vrijeme Domovinskog rata ukratko opišite kakve ste udžbenike imali te kako su izgledali.

Vaš odgovor

Ukratko opišite kako je izgledao dnevnik u koji je učitelj/profesor upisivao ocjene.

Vaš odgovor

Ja, Dorotea Vuković, izjavljujem da je moj diplomski rad pod nazivom „Organizacija nastave u vrijeme izvanrednih okolnosti“ pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Predraga Oreškog izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)

10. LITERATURA

Ajduković, D., Bakić, H., Ajduković, M. (2016.): *Psihosocijalna podrška u kriznim situacijama velikih razmjera*: Hrvatski Crveni križ

Barić, N. (2005.): *Srpska pobuna u Hrvatskoj: 1990. – 1995.* Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga

Bubić, A. (2020.): *Psihološki aspekti kriznih situacija*, Naklada Slap

Članak 7. i 101. Ustava Republike Hrvatske

Javorović, B. (1999.): *Narodna zaštita grada Zagreba u Domovinskom ratu.* Zagreb: Defimi

Kokić, I. i suradnici (2020.): *Školovanje od kuće i nastava na daljinu*

Korona virus: *hrvatski zavod za javno zdravstvo* (pristupljeno 29.05.2021.)

<https://www.koronavirus.hr/najnovije/34> (pristupljeno 28.05.2021.)

Marijan, D. (2013.): *Obrana i pad Vukovara.* Zagreb: Hrvatski institut za povijest

Marijan, D. (2016.): *Domovinski rat.* Zagreb: Despot Infinitus d.o.o., 2016

Mirković, A. (2011.): *Glasom protiv topova*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb

Nazor, A. (2008.): *Specijalna policija MUP-a RH u oslobodilačkoj operaciji*

„*Oluja*“ 1995. Zagreb: Hrvatski memorijalno - dokumentacijski centar Domovinskog Rata

Nazor, A. (2011.): *Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih*, Hrvatski memorijalnodokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb

Žunec, O. (1999.): „*Operacije Bljesak i Oluja*“, *Rat u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini 1991 - 1995.*, Zagreb, Sarajevo